

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนในการจัดการศึกษาแบบเรียน

รวม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมใจสามัคคี

นำเสนอ

อาจารย์ ผศ.กนกวรรณ ศรีวาปี

อาจารย์ ชนาวุฒิ คำประเทือง

อาจารย์ ดร.ชนากร ปักษา

โดย

นางชนัชพร มีปัทมา รหัส 571461321090

นางอริสรา สุวรรณศรี รหัส 571461321097

นางปวีตรา สิมเสน รหัส 571461321100

นางสาวฐิตินันท์ สอนนอก รหัส 571461321105

นางนัญญา จันทมนตรี รหัส 571461321107

นางเบญจวรรณ บุญคำ รหัส 571461321108

นางรุจิรา ประทัง รหัส 571461321109

นางกนกวรรณ พลลาภ รหัส 571461321111

งานนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 1011108 หลักการศึกษาและปรัชญาการศึกษา 1062302 การ
บริหารการศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องและ 1082105 การศึกษาพิเศษ

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัย

คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

แนวคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้บัญญัติในมาตรา 30 ให้เด็กมีฐานะเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม ในการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย และมาตรา 43 ให้เด็กทุกคนมีสิทธิ เสมอ กันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งบัญญัติมาตรา 53 คุ้มครองถึงเด็กที่ไม่มีผู้ดูแล ให้ได้รับการเลี้ยงดูและศึกษาอบรมจากรัฐด้วยแม้ว่าคณะรัฐมนตรีจะได้มีมติเมื่อ วันที่ 16 มีนาคม 2542 กำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี หมายถึง การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 และการศึกษาปฐมวัยมิใช่การศึกษาภาคบังคับ แต่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ตั้งข้อสังเกตให้ การจัดทำแผนปฏิบัติการ นโยบายและมาตรการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ครอบคลุมการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย (0-5 ปี) ทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นบริการสาธารณะที่รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนควบคู่ ไปกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการและเหตุผล

จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ พุทธศักราช 2547 ได้กำหนดอุดมการณ์สำคัญของการศึกษา คือ การ จัดการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิต และสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาทั้งปวง มุ่ง สร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็กปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตาม ความต้องการของผู้เรียนและสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนา ชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และ สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ซึ่งมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้ เป็น "คนเก่ง คนดี และมีความสุข"

ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ จะเน้นผู้เรียนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงที่หลากหลาย ตรงความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาบรรพบุรุษเพื่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย พัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ด้วยการจัดหลักสูตรการเรียนรู้และ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จากการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวม น้ำใจสามัคคี ทางผู้ปกครองมีความสนใจให้จัดการเรียนการสอนให้กับเด็กพิเศษทางศูนย์ของเราจึงจัดการ บริหารการศึกษาตามความต้องการของชุมชน

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและการพัฒนาของเด็กแต่ละคนตาม ศักยภาพภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความ เข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิด คุณค่าต่อตนเองและสังคม

ปรัชญาแนวคิดในการจัดการเรียนร่วม

เด็กทุกคนมีศักยภาพในตนเอง สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้

วิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนร่วม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมใจสามัคคี เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จัดการศึกษาให้เหมาะสม ภาควิชาสำหรับผู้เข้าศึกษา ผู้พิการและด้อยโอกาสทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณธรรมอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุขจัดให้มีการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อ เปิดโอกาสให้เด็กได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการตามวัย ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างเด็กกับครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

ภารกิจการจัดการศึกษาปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. จัดกิจกรรมเสริมสร้างสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น
4. จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้
7. พัฒนาครูและบุคลากรที่จัดการศึกษาปฐมวัย
8. พัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสม ปลอดภัย และส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน
9. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ โดยชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม
10. ส่งเสริมสิทธิโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกประเภท

ภารกิจจัดการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. จัดการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างทั่วถึง โดยเน้นผู้เรียนเป็นหลัก
2. จัดการศึกษาให้เด็กทุกประเภทให้มีพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกประเภท

เป้าหมายของโรงเรียนในการจัดการเรียนร่วม

1. มุ่งมั่นให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กปกติเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กด้อยโอกาสทุกคนได้เรียนรู้ ตามศักยภาพของตน ตลอดถึงทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงาน และการอยู่ร่วมในสังคม
2. พัฒนาหลักสูตรด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม
3. ครูและนักเรียนร่วมกันนำนวัตกรรม และ เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาจัดการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ตรง โดย เน้นกระบวนการและบูรณาการ
4. พัฒนาปรับปรุง อาคารสถานที่สภาพแวดล้อม บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัด กิจกรรม และสอดคล้องกับชีวิตจริงตาสภาพของชุมชน
5. สนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดเด่นของการจัดการเรียนร่วม

1. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน SBM: (School Base Management)
2. การบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างชี้ท (SEAT)
3. จัดทำห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. ให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล
5. เปิดให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท

การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

SBM: (School Base Management)

ศูนย์ฯของเรามีความพร้อมในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ศูนย์ฯของเรามีศักยภาพในการสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร สื่อ การจัดการทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียน ตลอดจนประชุมจัดทำแผนปฏิบัติงานพัฒนาการศึกษา และ ติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

การบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT)

S ; Student ด้านนักเรียน

การเตรียมความพร้อมที่มีความจำเป็นต้องการพิเศษ

1. เตรียมคัดแยกประเภทความพิการ
2. ประเมินพื้นฐานความพร้อมของนักเรียน
3. วางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
4. จัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP)
5. ดำเนินการพัฒนาเด็กตามแผนการสอนรายบุคคล เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเด็กปกติคอยช่วยเหลือดูแล แบบเพื่อนช่วยเพื่อนทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีพัฒนาการด้านต่างๆดีขึ้น สามารถเรียนร่วมในห้องเรียนปกติได้ สภาพโรงเรียนเหมาะสมเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน

บรรยากาศห้องเรียนให้ลดข้อจำกัดของผู้เรียนโดยมีมุม

ต่างๆ ในการทำกิจกรรม ได้รับความช่วยเหลือร่วมมือดูแลเอาใจใส่จากครูผู้สอน ครูชั้นเรียนปกติตลอดทั้งบุคลากรและองค์กรต่างๆในชุมชน

E : Environment ด้านสภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่

1. จัดสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยในการเรียนการสอน
2. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ในบริเวณศูนย์ฯ

A: Activities ด้านกิจกรรมและการจัดการเรียนการสอน

1. จัดทำหลักสูตร โดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลัก และนำมาปรับให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำแผนซึ่งมีบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

คณะกรรมการ

1. ผู้บริหาร โรงเรียน
 2. ครูฝ่ายวิชาการ
 3. ผู้ปกครองนักเรียน
 4. ครูประจำชั้น
 5. ครูการศึกษาพิเศษของโรงเรียน
 6. นักเรียน
3. จัดทำแผนการสอนรายบุคคล เพื่อใช้ในการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อม และ ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง

รูปแบบการจัดกิจกรรม

1. เรียนร่วมบางเวลา นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการสอนเสริมในห้องเสริมวิชาการ โดยจัดตารางลงเรียนตาม โครงการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ประเภทต่างๆ
2. ห้องเรียนคู่ขนาน สำหรับเด็กที่ไม่สามารถเรียนร่วมได้ จะได้รับการดูแลเอาใจใส่ในการเรียนการสอน จากครูการศึกษาพิเศษของโรงเรียน

เทคนิคการสอน

1. การสอนกลุ่มย่อย เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยครูคอยดูแลให้คำแนะนำ
2. สอนเป็นรายบุคคล เป็นการสอนสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถทำกิจกรรมต่างๆได้ด้วยตนเอง
3. กิจกรรมบำบัด นักเรียนบางคนมีการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กล่าช้า กล้ามเนื้ออ่อนแรง จำเป็นต้อง จัดกิจกรรมบำบัด เช่น ไม่สามารถหยิบจับดินสอในการขีดเขียนได้ จำเป็นต้องใช้กิจกรรมบำบัดเพื่อให้ กล้ามเนื้อมือแข็งแรง
4. กิจกรรมการฝึกพูด เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้านการพูด
5. เทคนิคDIR/ฟลอไรท์
6. BBL
7. กิจกรรมเสริมพัฒนาการ
 - กิจกรรมไหว้ครู
 - กิจกรรมการเข้านันทนาการ
 - กิจกรรมกีฬา
 - กิจกรรมวันเด็ก
 - กิจกรรมวันปีใหม่
 - กิจกรรมวันแม่
 - กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา

T: Tools ด้านเครื่องมือ

จากนโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจ เกี่ยวกับการให้การศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้และมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น

ความสำเร็จของการจัดการเรียนร่วม

1. เปิดโอกาสทางการศึกษาให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้
2. พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ มีระบบการบริหารงานโดยใช้ศูนย์ฯเป็นฐาน
3. มีการดำเนินการที่หลากหลาย
4. บริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ
5. ใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย
6. จัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีคุณภาพ
7. เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาพิเศษเป็นที่ยอมรับของชุมชนและผู้ปกครอง

ขอบข่ายของหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546)

1. ยึดปรัชญาการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นหลัก

ปรัชญาการศึกษาระดับปฐมวัยคือ การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุห้าปี (หมายถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็ก โดยองค์รวม คือ เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยผ่านกิจกรรมการเล่น และโดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ ประสบการณ์ใหม่ ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตร ที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก การพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนต่าง ๆ และเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้า

3. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กอยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่นผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกาย และพักผ่อน มีสื่ออุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมทำให้บุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษากับเด็กปฐมวัย

4. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน และการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมให้เน้นความสำคัญที่เด็ก (Child Centered Approach) กิจกรรมจะต้องเหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก ควรจัดกิจกรรมที่จะให้โอกาสแก่เด็ก ได้พัฒนาความสามารถของตน ครูผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากการสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ครูผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องยอมรับเห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคน ที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของเด็ก โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็ก
5. การบูรณาการการเรียนรู้ การบูรณาการ เป็นการจัดกิจกรรมที่กิจกรรมหนึ่ง ๆ เด็กเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ หรือหนึ่งแนวคิดเด็กเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ ในแต่ละวัน ให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้
6. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินในระดับปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ครูผู้สอนจะต้องสังเกต และประเมินทั้งการสอนของตน และพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่า ได้บรรลุจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ รวมทั้งข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก และตลอดจนผลงานของเด็ก จะบอกถึงการเรียนรู้ของเด็กว่ามีความก้าวหน้าเพียงใด มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างไร การประเมินพัฒนาการจะช่วยครูผู้สอนในการวางแผนจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็ก และยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กดังกล่าว เมื่อพบเด็กที่มีพัฒนาล่าช้า ครูควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็กนั้น ๆ และให้ความรัก ความเอาใจใส่ และให้คำชมเชยเมื่อเด็กพัฒนาดีขึ้น
7. ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ครูผู้สอน พ่อแม่และผู้ปกครองของเด็ก จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกัน รับผิดชอบ ถือเป็นหุ้นส่วน ที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็ก ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันซึ่งจะต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กด้วย
8. การเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล ควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลางสำคัญของการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความสนใจ และความสามารถของเด็ก ให้เด็กมีโอกาสเลือกกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนโดยใช้ประสบการณ์ตรงและทดลองโดยที่เด็กเป็นผู้สังเกต และให้คำแนะนำ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541)

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

หลักการสู่สถานศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมใจสามัคคี จัดทำขึ้นโดยยึดหลักการจัด

การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้

- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
- ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ วิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
- ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการสร้างรากฐานชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

การบริหารจัดการศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมใจสามัคคีได้จัดแบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย โดยแบ่งเป็น

- 1.ฝ่ายงานด้านวิชาการ
- 2.ฝ่ายงานด้านบุคลากร
- 3.ฝ่ายงานด้านงบประมาณ
- 4.ฝ่ายงานด้านบริหารงานทั่วไป

ผู้บริหารยึดหลักการบริหารแบบ PDCA

P = ศึกษาปัจจัย งบประมาณ ทรัพยากรบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา

D = ดำเนินการตามแผนกระบวนการที่วางไว้

C = รวบรวม ตรวจสอบข้อมูล

A = นำข้อมูลเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมใจสามัคคี

หมู่บ้านรวมน้ำใจ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมใจสามัคคี

มีเด็กทั้งหมด 214 คน มีเด็กชาย 100 คน เด็กหญิง 114 คน แบ่งการเรียนออกเป็น 3 ระดับชั้น ดังนี้

1.ชั้นเตรียมอนุบาล 1 มี 2 ห้องเรียน เด็กอายุ 2 ½ – 3 ปี แบ่งเป็น

เตรียมอนุบาล1/1 มีเด็ก19 คน เด็กชาย15 คน เด็กหญิง 4 คน รับผิดชอบ นางรัชพร มีปัทมา

เตรียมอนุบาล1/2 มีเด็ก19 คน เด็กชาย13 คน เด็กหญิง 6 คน รับผิดชอบ นางอริสรา สุวรรณศรี

2.ชั้นเตรียมอนุบาล 2 มี 2 ห้องเรียน เด็กอายุ 3 – 4 ปี แบ่งเป็น

เตรียมอนุบาล2/1 มีเด็ก29 คน เด็กชาย9 คน เด็กหญิง 20 คน รับผิดชอบ นางปวีตรา สิมแสน

เตรียมอนุบาล2/2 มีเด็ก28 คน เด็กชาย12 คน เด็กหญิง 16 คน รับผิดชอบ นางสาวจิตินันท์ สอนนอก

3.ชั้นอนุบาล 1 มี 2 ห้องเรียน เด็กอายุ 4 – 5 ปี แบ่งเป็น

อนุบาล1/1 มีเด็ก29 คน เด็กชาย14 คน เด็กหญิง 15 คน รับผิดชอบ นางนัญญา จันทมนตรี

อนุบาล1/2 มีเด็ก28 คน เด็กชาย12 คน เด็กหญิง 16 คนรับผิดชอบ นางเบญจวรรณ บุญคำ

4.ชั้นอนุบาล 2 มี 2 ห้องเรียน เด็กอายุ 5 – 6 ปี แบ่งเป็น

อนุบาล2/1 มีเด็ก31 คน เด็กชาย13 คน เด็กหญิง 18 คน รับผิดชอบ นางรุจิรา ประทัง

อนุบาล2/2 มีเด็ก31 คน เด็กชาย12 คน เด็กหญิง 19 คน รับผิดชอบ นางกนกวรรณ พลลาภ

อาคารสถานที่

อาคารหลังที่ 1 มี 4 ห้องเรียน ดังนี้

- ชั้นอนุบาล 1/1
- ชั้นอนุบาล 1/2
- ชั้นอนุบาล 2/1
- ชั้นอนุบาล 2/2

อาคารหลังที่ 2 มี 3 ห้องเรียน ดังนี้

- ชั้นเตรียมอนุบาล 2/1
- ชั้นเตรียมอนุบาล 2/2
- ห้องคอมพิวเตอร์ / ห้องสมุด

อาคารหลังที่ 3 มี 2 ห้องเรียน ดังนี้

- ชั้นเตรียมอนุบาล 1/1
- ชั้นเตรียมอนุบาล 1/2

ครูผู้ดูแลเด็ก

- 1.นางรุจิรา ประทั้ง การศึกษาปริญญาตรีสาขาปฐมวัย
- 2.นางชนัษพร มีปัทมา การศึกษาปริญญาตรีสาขาปฐมวัย
- 3.นางอริสรา สุวรรณศรี การศึกษาปริญญาตรีสาขาปฐมวัย
- 4.นางปวีตรา สิมเสน การศึกษาปริญญาตรีสาขาปฐมวัย
- 5.นางสาวจิตินันท์ สอนนอก การศึกษาปริญญาตรีสาขาปฐมวัย
- 6.นางนัญญา จันทมนตรี การศึกษาปริญญาตรีสาขาปฐมวัย
- 7.นางเบญจวรรณ บุญคำ การศึกษาปริญญาตรีสาขาปฐมวัย
- 8.นางกนกวรรณ พลลาภ การศึกษาปริญญาตรีสาขาปฐมวัย

โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์รวมใจสามัคคี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หัวหน้าศูนย์

คณะกรรมการสถานศึกษา

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

ด้านวิชาการ

ด้านบุคลากร

ด้านงบประมาณ

ด้านบริหารทั่วไป

- 1.การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- 4.การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 5.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6.การวัดผล และการประเมินผล
- 7.การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 8.การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 9.การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 10.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 11.การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 12.การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 13.การแนะแนว
- 14.กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 15.นิเทศการศึกษา
- 16.การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา
- 17.การส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัด

- 1.การวางแผนอัตรากำลัง
- 2.การกำหนดตำแหน่ง
- 3.การพัฒนาบุคคล
- 4.การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 5.การลาทุกประเภท
- 6.การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
- 7.การติดตามประเมินผลและวิจัย
- 8.งานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

- 1.การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ
- 2.การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินและการรับจัดสรรงบประมาณ
- 3.การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณ ตามที่ได้รับจัดสรร
- 4.การขอโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณตามที่ได้รับจัดสรร
- 5.การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ
- 6.การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 7.การกำหนดรูปแบบคุณลักษณะครูพันธุ์ลิงก่อสร้าง
- 8.การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อจัดทำและจัดหาพัสดุ
- 9.การเบิกจ่ายเงิน การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
- 10.การนำเงินส่งคลัง การจัดทำบัญชีการเงิน
- 11.การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 12.การบัญชีพัสดุและสินทรัพย์

- 1.การวางแผนการบริหารการศึกษา
- 2.การพัฒนาและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 3.การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.การวางแผนการจัดระบบการบริหารและการพัฒนาทางการบริหารการศึกษา
- 5.การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 6.การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 7.งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดำเนินงานธุรการ
- 8.การดูแลอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อม
- 9.การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 10.การทัศนศึกษา
- 11.การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 12.การข้อมูลและสารสนเทศ
- 13.การจัดระบบควบคุมภายใน
- 14.งานอาคารสถานที่
- 15.การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
- 16.การรายงานผลการใช้อาคารสถานที่
- 17.งานโสตทัศนูปกรณ์
- 18.การประชาสัมพันธ์

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมใจสามัคคี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นางรุจิรา ประทัง
หัวหน้าศูนย์

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นางธนัชพร มีปัทมา
นางสาวฐิตินันท์ สอนนอก
ด้านวิชาการ

นางอริสรา สุวรรณศรี
นางนัญญา จันทมนตรี
ด้านบุคลากร

นางปวีดา สิมเสน
นางเบญจวรรณ บุญคำ
ด้านงบประมาณ

นางกนกวรรณ พลลาภ
ด้านบริหารทั่วไป

บทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งการบริหาร

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น
- จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำสถิติขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น
- จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง
- ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่

- รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

ผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาท ดังนี้

- ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย
 - ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมๆ กัน โดยให้โอกาสเด็ก เรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรัก ความอบอุ่นต่อเด็ก
 - สังเกต บันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง
 - จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งภายในอาคาร และภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
 - ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม อารมณ์ พัฒนาการ การเปลี่ยนแปลง ได้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง
 - มีการพัฒนาตนเองในทางด้านวิชาการ และอาชีพ ใฝ่รู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้
- 1.การพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยี โดยอาศัยสื่อที่

หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงาน ศูนย์พัฒนาศูนย์เด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก

-รู้จักหาประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้ และเครือข่ายการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลต่างๆ ในชุมชน

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

-ทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ ความสามารถ ให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาคัดเลือกต่อไป

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

-ร่วมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา

-ร่วมสร้างสายใยเชื่อมสัมพันธ์อันดีระหว่าง ครูและผู้ปกครอง

-สนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา

-ให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะต่อสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและสถานศึกษา

-จัดการประชุมคณะกรรมการและผู้ปกครองในห้องเรียนตามความเหมาะสม อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

-จัดทำทำเนียบนักเรียนและผู้ปกครองโดยละเอียด และส่งมอบสำเนาให้เลขาธิการกรรมการเครือข่าย

ผู้ปกครองในระดับชั้นเรียนและระดับ โรงเรียน

-กรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในระดับ โรงเรียน จะต้องรวบรวมข้อมูลและกิจกรรมของแต่ละระดับ นำเสนอโรงเรียนเพื่อดำเนินการต่อไป

-ให้คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับโรงเรียนจัดการประชุมใหญ่ คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองทุกระดับ ตามความเหมาะสม อย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี

งานวิชาการบทบาทหน้าที่

-การวางแผนงานด้านวิชาการ

-การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

-การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

-การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

-การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

-การวัดผล และการประเมินผล

-การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

-การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

-การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

-การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

- การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- การแนะแนว
- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- นิเทศการศึกษา
- การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา
- การส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ
- การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรอื่นที่จัดการศึกษา
- งานติดตามประเมินผลและวิจัย
- งานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

งานงบประมาณบทบาทหน้าที่

- การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ
- การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินและการรับจัดสรรงบประมาณ
- การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณ ตามที่ได้รับจัดสรร
- การขอโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณตามที่ได้รับจัดสรร
- การตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ
- การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- การกำหนดรูปแบบคุณลักษณะครูพันธุ์ สิ่งก่อสร้าง
- การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อจัดทำและจัดหาพัสดุ
- การเบิกจ่ายเงิน การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
- การนำเงินส่งคลัง การจัดทำบัญชีการเงิน
- การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- การบัญชีพัสดุและสินทรัพย์
- งานติดตามประเมินผลและวิจัย
- งานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

งานบุคลากรบทบาทหน้าที่

- การวางแผนอัตรากำลัง
- การกำหนดตำแหน่ง
- การพัฒนาบุคคล
- การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- การลาทุกประเภท
- การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
- การติดตามประเมินผลและวิจัย
- งานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

งานบริหารทั่วไป บทบาทหน้าที่

- การวางแผนการบริหารการศึกษา
- การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- การวางแผนการจัดระบบการบริหารและการพัฒนาทางการบริหารการศึกษา
- การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดำเนินงานธุรการ
- การดูแลอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อม
- การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- การทัศนศึกษา
- การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- การข้อมูลและสารสนเทศ
- การจัดระบบควบคุมภายใน
- งานอาคารสถานที่
- การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
- การรายงานผลการใช้อาคารสถานที่
- งานโสตทัศนูปกรณ์
- การประชาสัมพันธ์
- งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา
- การประสานความร่วมมือกับชุมชน
- การส่งเสริมสนับสนุนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การประสานราชการกับส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

- การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- งานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้

1. ด้านอาคารสถานที่

1.ที่ตั้ง

สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไปจนเกินควร หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

2.จำนวนชั้นของอาคาร

ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

3.ทางเข้า – ออก และประตูหน้าต่าง ต่าง ๆ

ทางเข้า – ออก จากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า – ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

4.ประตู - หน้าต่าง

ประตู – หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู – หน้าต่าง ๆ ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้น ช่องทางลม และแสงสว่าง

5.พื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

5.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อาคารถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

- จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดโปร่ง ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป
- อุปกรณ์เครื่องนอนต่าง ๆ มีความสะอาด โดยนำไปปัดฝุ่น ดากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม สำหรับเด็กแต่ละคน โดยเขียนหรือปักชื่อไว้ ไม่ใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค
- หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวน ในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

5.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์หรือการอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงย และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่ละเอียดหรือเปี่ยมต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์ หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

5.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

5.4 บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักรักษาตัวเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

5.5 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร และมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความปลอดภัยและความปลอดภัยเป็นหลัก

5.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงสีฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีการมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก และพื้นไม่ลื่น

5.7 ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่ง ต่อเด็ก 10 – 12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่ายมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ล็อกจน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรถูกปิดจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

5.8 ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะดวก และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียว

ต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

5.9 บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมีส่วนที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวน และขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

5.10 บันได ควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันได สูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นมีราวและลูกกรงไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเดี่ยว เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูง และขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง

ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2 – 3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

(Lieberman ,1991)

2.1.2 เสียง

เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกิน (ระหว่าง 60 – 80 เดซิเบล) อาคารควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3 การถ่ายเทอากาศ

ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณ โรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว

ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า - ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ

ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง

ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน (Lieberman, 1991)

2.2.4 ระเบียง

ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ของระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด ต้องมีฝาปิดครอบเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่เสี้ยนไม้ หรือแหลมคม

3.1.5 จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.6 ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการล็อกประตูในการเข้า – ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิดได้ ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด - ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีคู่มือหรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.1.11 เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 มีการฝึกอบรมบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติภัย และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันทั่วทั้งที่ กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้ กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

อาคารสถานศึกษา

อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ

เด็กพิการทุกคนสามารถเริ่มต้นชีวิตของตนเองได้อย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำเป็นไปได้และได้รับการสนับสนุนตลอดช่วงระยะเวลาของพัฒนาการในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนร่วม ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้ คนพิการ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และเพื่อให้สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่ที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน สถานประกอบการ ได้จัดให้คนพิการสามารถใช้ประโยชน์และเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกและ ปลอดภัย ดังนั้นทางศูนย์จึงได้จัดการเรียนร่วม

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนรวม

ในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนรวม มีนักการศึกษาหลายคนได้ เสนอแนะการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนรวมไว้ดังนี้ (Mastropieri, Margo and Thomas, 2000)

1. บรรยากาศของความเป็นมิตร เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่มีการรังเกียจเคียดแค้น ทุกคนเป็นมิตร จนไม่สนใจคำว่าพิการหรือปกติ
2. นักเรียนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความสนใจและความสามารถของตน
3. ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียนและเฝ้ามองดูการร่วมกิจกรรมของนักเรียนและเฝ้ามองดูการร่วมกิจกรรมของนักเรียนด้วยความยินดี
4. ผู้เรียนมีโอกาสเลือกที่จะประกอบกิจกรรม มีทั้งกิจกรรมที่ง่ายและกิจกรรมที่ยาก ๆ ให้เลือก
5. บรรยากาศห้องเรียนที่มีเพื่อนคอยช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ไม่ใช่บรรยากาศแข่งกันหรือแก่งแย่งแข่งดี
6. บรรยากาศของการสร้างปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ทางสังคม เด็กทุกคนได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ห้องเรียนอาจไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยนัก
7. บรรยากาศของการเรียนการสอนที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลางครูไม่ใช่แหล่งความรู้ ครูไม่ใช่ผู้สอน แต่ครูเป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. บรรยากาศที่ผู้เรียนแต่ละคนทำกิจกรรมที่หลากหลายแตกต่างกันไม่จำเป็นที่ทุกคนจะต้องทำในสิ่งเดียวกันและบรรลุเป้าหมายสูงสุดอันเดียวกัน
9. เป็นการเรียนการสอนที่มีได้ดำเนินไปเฉพาะในห้องเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ที่จะต้องออกไปสู่แหล่งวิชาการในชุมชน
10. เป็นการเรียนรู้ที่ไม่เน้นเฉพาะทักษะทางวิชาการ แต่เน้นทักษะทางสังคมและทุกทักษะที่เป็นทักษะใหม่ เอ็ดชุนด์ท์และบาร์เร็ทท์ (Et*** & Barlett , 1999) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นตัวอย่างในการปรับสภาพห้องเรียน ปรับการสอน ปรับสภาวะทางสังคม และพฤติกรรม และความร่วมมือไว้ ดังนี้

1. ห้องเรียน สภาพห้องเรียนอาจมีการปรับเปลี่ยน ดังนี้

1.1 การเคลื่อนไหว ควรจัดห้องเรียนไม่ให้ตั้งโต๊ะ เก้าอี้ แน่นจนเกินไป ควรจัดให้มีพื้นที่ว่างที่เด็กจะเคลื่อนไหวได้สะดวก

1.2 โต๊ะกลม อาจจัดให้มีโต๊ะกลม 1 ตัว เพื่อให้เด็กนั่งทำกิจกรรมกลุ่มให้สะดวก

1.3 การจัดที่นั่ง อาจจัดโต๊ะให้นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือได้นั่งใกล้ชิดกับโต๊ะครูหรือนั่งใกล้กระดาน

2. การเรียนการสอน ครูอาจปรับการเรียนการสอน วิธีสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ครูอาจปรับได้ดังนี้

2.1 จัดให้มีสื่อทางสายตา เช่น โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ตัวอักษรขนาดใหญ่ ภาพประกอบ แผนภูมิ โพรทัศน์ หรือวีดิทัศน์ เป็นต้น

2.2 การฝึกทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในการอ่านจับใจความ ครูอาจต้องระบายสีหรือขีดเส้นใต้คำสำคัญในเรื่องที่จะทำมา让孩子อ่าน

2.3 การมอบหมายงานให้ทำ ครูอาจต้องใช้เวลาเด็กนานกว่าคนอื่น ให้งานที่มีปริมาณพอเหมาะกับความสามารถของเด็ก เด็กบางคนอาจจำเป็นต้องใช้เครื่องคิดเลขในการคำนวณในวิชาคณิตศาสตร์

2.4 การสอบ อาจต้องสอบสัมภาษณ์ หรือสอบปากเปล่าแทนการสอบข้อเขียน อาจให้ทำข้อสอบไปที่บ้าน (Take Home) ควรมีการแนะนำเกี่ยวกับลักษณะของข้อสอบ ควรแบ่งเวลาสอบออกเป็นช่วงสั้น ๆ หลายช่วง

2.5 การวัดผลการประเมินผล ควรตัดสินใจสอบได้สอบตก หรือควรให้เกรดตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ควรประเมินผลตามแฟ้มสะสมงาน หรือประเมินผลตามสภาพจริง

2.6 การเรียนการสอน ควรใช้วิธีการสอนแบบร่วมเรียนรู้ (Cooperative Learning) หรือการผลัดกันสอนหรือสอนเพื่อน หรือทั้ง 3 วิธี หรือหลาย ๆ วิธี

2.7 การจัดลำดับการสอน/การมอบงานให้ทำ ควรจัดให้มีสมุดจดงาน ให้นักเรียนจดงานที่ครูมอบหมายลงในสมุดจดงาน หรือหาวิธีจัดลำดับงานให้เป็นระบบและง่ายต่อการตรวจสอบ

2.8 กิจกรรมคู่ขนาน (Parallel Activities) ควรมอบงานให้เด็กทำไปพร้อม ๆ กับเพื่อน แต่แทนที่จะมอบงานชนิดเดียวกัน ครูควรมอบงานที่คล้ายกันแต่ง่ายกว่างานที่เพื่อนกำลังทำอยู่ นั่นคือ ทำกิจกรรมเดียวกัน แต่มีระดับความยากง่ายแตกต่างจากงานที่เพื่อนกำลังทำ

2.9 หลักสูตรคู่ขนาน (Parallel Curriculum) เนื้อหาในหลักสูตรอาจเป็นเนื้อหาเดียวกันแต่เนื้อหาย่อย ๆ อาจแตกต่างกันไป ครูควรสอนในเนื้อหาย่อยที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

2.10 การใช้เทคโนโลยี ในการเรียนการสอน ครูอาจอนุญาตให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนร่วมใช้ CAI (Computer Assisted Instruction - คอมพิวเตอร์ช่วยสอน) อุปกรณ์ในการสื่อสาร เทคโนโลยีอื่นที่จำเป็น

3. สภาวะทางสังคมและพฤติกรรม ครูผู้สอนชั้นเรียนรวมอาจปรับเปลี่ยน คือ คำนึงถึงสภาวะทางสังคมและพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งอาจมีดังนี้

3.1 การฝึกทักษะทางสังคม ครูอาจพิจารณาว่าเด็กจำเป็นต้องฝึกทักษะทางสังคมด้านใดบ้าง เด็กต้องการคำแนะนำปรึกษาด้านใดบ้าง

3.2 พฤติกรรม จำเป็นต้องใช้เทคนิคในการจัดการกับพฤติกรรมบ้างหรือไม่ เทคนิคใดจะเหมาะสม เช่น การเสริมแรง การชี้แนะ ฯลฯ

3.3 การควบคุมตนเอง อาจต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองด้วยวิธีต่าง ๆ

3.4 การช่วยเหลือจากเพื่อน อาจจำเป็นต้องจัดหาเพื่อนคู่หูให้เพื่อนคอยช่วยเหลือในการฝึกทักษะทางสังคมทักษะทางพฤติกรรม การให้เพื่อนคอยช่วยควบคุมพฤติกรรมเพื่อนช่วยทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

3.5 การจัดระบบในชั้นเรียน การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนรวม อาจจัดให้เป็นระบบทั้งชั้น เช่น วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งมีคน 2 คน คอยช่วยเหลือกันแล้ว ยังจำเป็นต้องให้ทั้งชั้น เข้าใจระบบ และให้ความช่วยเหลือในยามจำเป็นอีกด้วย การจัดระบบในชั้นเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน แสดงได้

4. ความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนรวม อาจต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.1 ผู้ช่วยครู ในที่นี้ หมายถึง บุคคลที่จะเข้ามาช่วยครูในห้องเรียนอาจเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นสมควร

4.2 การสอนร่วมกัน หมายถึง การที่มีครูอีกคนหนึ่งหรือหลายคนเข้ามาช่วยกันสอนในห้องเรียนรวมในเวลาเดียวกัน หรือบางเวลา เช่นคนหนึ่งสอนอีกคนหนึ่งช่วยเหลือเด็ก เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน

4.3 ห้องเสริมวิชาการ โรงเรียนบางแห่งมีห้องเรียนเสริมวิชาการอยู่แล้ว ครูผู้สอนอาจขอความช่วยเหลือจากห้องเสริมวิชาการในโรงเรียน

4.4 การอบรมครู ครูประจำการควรได้รับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ในหัวข้อที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู เช่น เทคนิคการจัดการกับพฤติกรรมของนักเรียน เทคนิคการสอนชั้นเรียนรวม

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและการจัดการศึกษาพิเศษที่พัฒนารูปแบบขึ้นเรื่อยๆ พบว่าการจัดเรียนรวมมีแนวโน้ม ดังนี้ คือ (สมพร หวานเสร็จ ,2543)

1. ห้องเสริมวิชาการจะมีบทบาทน้อยลง จากเดิมห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) มีบทบาทมากในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องในโรงเรียนทั่วไป โดยครูจะดึงเด็กออกมาสอน(pull – out Program) ในห้องพิเศษที่จัดขึ้นต่างหาก ห้องเรียนแบบนี้เรียกว่าห้องเสริมวิชาการหรือห้องเสริมทักษะ ได้แก่

1.1 ห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กแต่ละประเภท เช่น ห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กปัญญาอ่อน เด็กออทิสติก เป็นต้น วัสดุอุปกรณ์ภายในห้องมีไว้สำหรับเด็กแต่ละประเภทโดยเฉพาะ

1.2 ห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาทุกประเภท เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ มีมากมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กที่ได้รับการจำแนกทุกประเภท

1.3 ห้องเสริมวิชาการแบบไม่จำแนกประเภทเด็ก จัดขึ้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนแต่ไม่แยกว่าเป็นเด็กประเภทใดทุกคนมีสิทธิใช้ทรัพยากรในห้องนี้

1.4 ห้องเสริมวิชาการเฉพาะทักษะ เช่น ห้องคณิตศาสตร์ ห้องภาษาไทย และห้องวิทยาศาสตร์ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงและมีปัญหาในการบริหาร จึงเปลี่ยนจากการดึงเด็กออกมาสอนในห้องเสริมวิชาการ มาเป็นการให้เด็กเรียนในห้องปกติ และนำทรัพยากรมาให้บริการในห้องปกติแทน และอาจมีครู 1 คน หรือ 2 คน (Team Teaching) ตามความจำเป็นไว้คอยช่วยเหลือเด็กทุกคนในห้องเรียนรวมโดยไม่แบ่งแยก

2. การปรับสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ (Adaptive Learning Environment) จากการประเมินความสามารถของเด็กโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จและจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินผลตามแนวทางที่กำหนดไว้ด้วย ขั้นตอนสำคัญในการปรับสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ มีดังนี้ คือ

2.1 ศึกษาลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ประเมินความสามารถของเด็ก จุดอ่อนจากการทดสอบทั้งแบบทดสอบมาตรฐาน และแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น หรือจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

2.2 กำหนดแนวทางการเรียนรู้และหลักสูตร ให้เหมาะสมกับลักษณะของเด็ก จัดหรือปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และห้องเรียนให้เหมาะสม เช่น จัดชั้นเรียน โต๊ะเรียน ห้องเรียน ให้สวยงามจัดครูที่มีความรู้เข้าสอน จัดบริการเสริมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการเรียนการสอนด้วย

2.3 กำหนดขอบเขตของการดำเนินการว่าจะดำเนินการเรียนรวมเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมห้องเดียว หรือดำเนินการสำหรับเด็กทุกคนในโรงเรียน เป็นต้น

2.4 ดำเนินการสอน ตามแผนที่กำหนด โดยเด็กทุกคนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเด็กทั่วไปหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูต้องแสดงพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ตามแผนที่กำหนดและจะต้องปรับพฤติกรรมของเด็กตามวิธีที่ถูกต้อง

2.5 การประเมินผล โดยพิจารณาจากผลงานของเด็ก ทักษะที่เด็กแสดงออกทัศนคติที่เปลี่ยนไปของนักเรียนปกติที่เรียนรวมกัน ของครู ของผู้บริหารและของผู้ปกครอง

อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับนักเรียนพิการแต่ละประเภท

1. นักเรียนพิการทางการเคลื่อนไหว ได้แก่

- รถเข็นธรรมดา หรือรถเข็นไฟฟ้า
- ไม้ค้ำยัน
- อุปกรณ์ช่วยในการหยิบ-จับ หรืออุปกรณ์ช่วยในการเขียนหนังสือ - โต๊ะ – เก้าอี้ ปรับท่าทางการนั่ง เม้าท์คอมพิวเตอร์พิเศษ เป็นต้น

2. นักเรียนพิการทางการได้ยิน ได้แก่ - File บทเรียน คำบรรยาย

- เครื่อง FM
 - เครื่องช่วยฟัง
 - เครื่องทำตัวอักษรวิ่งใช้ในห้องเรียน
- ### 3. นักศึกษาพิการทางการมองเห็น ได้แก่

3.1 (ตาบอด)

- หนังสือเบรลล์
- หนังสือเสียง
- เครื่องบันทึกเสียง IC Recorder
- โปรแกรมอ่านจอคอมพิวเตอร์ เป็นภาษาไทย/อังกฤษ (จอร์/ตาทิพย์)

3.2 (สายตาสั้น)

- CCTV เครื่องขยายภาพ เอกสาร ที่เป็นแบบติดตั้ง หรือแบบพกพา
- 3.2.2 โปรแกรมขยายตัวหนังสือและภาพ (Zoomtech)
- หนังสือเสียง

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีเป้าหมายคือการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่ต้องออกไปประกอบอาชีพ และอีกส่วนหนึ่งที่ต้องเดินทางไปรับจ้างในต่างจังหวัดแล้วปล่อยให้เด็กเล็กอยู่กับ ตา ยาย ป้า ปู่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของเด็กเล็กใหม่มีความพร้อมตามวัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาการที่ดี มีความพร้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด มีการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยอาศัยกิจกรรม 4 ด้าน คือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในท้องถิ่น โดยการจัดมุมภูมิปัญญาท้องถิ่น และ เชิญวิทยากรภายนอกซึ่งมีศักยภาพถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มาให้ความรู้ตามสาขาวิชาที่สอดคล้อง ต่อการพัฒนาประสบการณ์ รวมทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยการนำนักเรียนไปศึกษาวิถีชีวิตและการ ประกอบอาชีพในชุมชน เพลิดเพลิน และเกิดความคิดสร้างสรรค์ ภูมิใจในบ้านเกิดของตน

การปลูกผักเป็นอาชีพเสริมหลังการทำนา

2. ธนาคารขยะเพื่อเป็นการปลูกฝังอุปนิสัยที่ดี รักสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กๆ ช่วยลดปัญหาขยะ และภาวะโรค ร้อน พร้อมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ผ่านการรักษาความสะอาด และสิ่งแวดล้อม

การเก็บขยะหรือหญ้ามาทำปุ๋ยหมัก

3. เยี่ยมบ้านประสานความสัมพันธ์การเยี่ยมบ้าน เป็นการพบปะกันระหว่างครู เด็กนักเรียน กับผู้ปกครอง หรือผู้สูงอายุในชุมชน สานสัมพันธ์ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เกิดเป็นสังคมที่เอื้ออาทร

การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

4. ส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยให้เด็กเรียนรู้ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของตนเอง การมี ค่านิยม รัก ภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และ สืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น การนำเด็กไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญ เชิญผู้สูงอายุในชุมชนเป็นวิทยากร

หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จะต้องจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น โดยที่การเล่นดังกล่าวต้องไม่ใช่การเล่นโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย และไม่ใช่ว่าการขัดเย็บเนื้อหาของระดับประถมศึกษาให้แก่เด็ก การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย จะต้องเข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างเสริมประสบการณ์และธรรมชาติการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ดังหลักการสำคัญในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก

ปฐมวัยที่สอดคล้องกับหลักการทำงานของสมอง

สมองของเด็กเล็กได้รับความสนใจในช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา เราได้เรียนรู้ว่าสมองถูกออกแบบมาเพื่อการเรียนรู้ คำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องของสมองของเด็กเล็กชี้ชัดว่าการเชื่อมต่อของเซลล์สมองของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว เครือข่ายเซลล์สมองที่เชื่อมต่อกันนี้มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจะถูกป้อนเข้าสู่สมองของเด็ก และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมต่อของเส้นใยประสาท เส้นใยประสาทและจุดเชื่อมต่อที่ทำงานอยู่สมองจะมีการสร้างไขมันล้อมรอบ (Myelination) ทำให้การเคลื่อนไหวยของกระแสไฟฟ้าในเส้นใยประสาทเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และเป็น การป้องกันไม่ให้เครือข่ายเส้นใยประสาทถูกกำจัดไป ดังนั้น การที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จึงต้องให้เด็กได้รับประสบการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยการจัดการเรียนรู้บนฐานของหลักการเรียนรู้ของสมองและจิต (Caine and Caine, 2002) ดังนี้

1. สมองสามารถทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน (A parallel processor) และการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับ สรีระทั้งหมดของร่างกาย สมองทำงานเป็นระบบซึ่งเป็นองค์รวม (A whole system) จะไม่แยกเรียนรู้เฉพาะทีละส่วน การจัดการศึกษาจึงต้องไม่จัดโดยแยกเป็นส่วนๆ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์
2. ในช่วงแรกของชีวิตสมองเติบโตอย่างรวดเร็วมาก การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสมองเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งในสังคม ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้
3. มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติในการค้นหาความหมายของสิ่งต่างๆ ดังนั้น จึงต้องตอบสนองต่อความต้องการค้นหาความหมายด้วยการได้สำรวจและเรียนรู้สิ่งต่างๆ
4. สมองจะทั้งรับรู้และทำความเข้าใจรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่สมองจะสร้างและแสดงออกด้วยรูปแบบ

ของตัวเอง ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดรูปแบบในการเรียนรู้และทำความเข้าใจของตนเอง

5. อารมณ์มีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ อารมณ์และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ดังนั้น บรรยากาศที่เหมาะสมจึงเอื้อให้เกิดการเรียนรู้
6. สมอทั้งสองซีกจะทำงานอย่างสัมพันธ์กันในทุกๆ กิจกรรม ซึ่งทำให้เราได้ว่าสมอจะทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วนๆ และทำความเข้าใจโดยภาพรวม ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ดีต้องตระหนักถึงข้อนี้ โดยการให้เรียนรู้เป็นภาพรวมและส่วนย่อย
7. การเรียนรู้ประกอบด้วยจุดสนใจหลักและรับรู้สิ่งต่างๆรอบตัวไปพร้อมๆ กัน ดังนั้น ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในทุกแง่มุม
8. การเรียนรู้เป็นไปโดยที่เกิดความตระหนักในสิ่งที่กำลังเรียนรู้และไม่ได้ตระหนักว่าเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้อาจไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีแต่ต้องใช้เวลาที่ค่อยๆเกิดขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องออกแบบให้เอื้อให้ผู้เรียนได้ค่อยๆต่อเติมแนวคิด ทักษะ และประสบการณ์ จนกระทั่งเกิดความเข้าใจและเรียนรู้
9. มนุษย์มีวิธีจัดระบบความจำ 2 แบบที่สำคัญ คือ ระบบการจำเป็นมิติ และการท่องจำ การเรียนรู้ที่อย่างมีความหมายต่อผู้เรียนจะเกิดจากระบบความจำทั้งสองแบบนี้ ดังนั้น การเรียนรู้จะเกิดจากสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน
10. ในช่วงต้นของชีวิต สมอจะมีการเติบโตอย่างรวดเร็วมากซึ่งมีลักษณะของ Hard wiring มีการสร้างเส้นใยประสาท และจุดเชื่อมต่อมากมาย ซึ่งมีช่วงของการเรียนรู้ที่เหมาะสมในเรื่องต่างๆ (Windows of opportunity) แต่อย่างไรก็ตาม สมอก็ไม่ได้จำกัดหรือหยุดการเจริญเติบโต มนุษย์จึงสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ดังนั้น จึงควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ Windows of opportunity และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
11. ความท้าทายจะช่วยให้กระตุ้นให้ต้องการเรียนรู้ ส่วนความกลัวจะยับยั้งการเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ปราศจากความกลัว และมีความท้าทายให้ต้องการเรียนรู้
12. มนุษย์ทุกคนมีสมอ แต่สมอของแต่ละคนล้วนแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แต่ละคนจึงมีแบบแผนของการเรียนรู้ (Learning Style) ความสามารถ และเชาว์ปัญญาที่แตกต่างกัน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการเรียนรู้บนฐานขององค์ความรู้ดังกล่าวจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะ ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้โดยไม่แยกเป็นส่วนๆ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของสมองมนุษย์ ซึ่งสามารถทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน และการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับสรีระทั้งหมดของร่างกาย
2. จัดการเรียนรู้โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะการเปลี่ยนแปลงต่างๆของสมองเกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคม
3. จัดการเรียนรู้โดยตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติในการค้นหาความหมายด้วยการให้เด็กได้สำรวจและเรียนรู้สิ่งต่างๆ

4. จัดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดรูปแบบในการเรียนรู้และทำความเข้าใจของตนเอง เนื่องจากสมองจะทั้งรับรู้และทำความเข้าใจรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่สมองจะสร้างและแสดงออกด้วยรูปแบบของตัวเอง
5. จัดบรรยากาศที่เหมาะสมซึ่งเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ เนื่องจากอารมณ์และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ และอารมณ์มีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้
6. จัดการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ที่เป็นภาพรวมและที่เป็นส่วนย่อย เพื่อตอบสนองต่อข้อความรู้ที่ว่าสมองจะทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วนๆ และทำความเข้าใจโดยภาพรวม สมองทั้งสองซีกจะทำงานอย่างสัมพันธ์กันในทุกๆ กิจกรรม
7. จัดการเรียนรู้โดยใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในทุกแง่มุม เพราะการเรียนรู้ของสมองจะประกอบด้วยจุดสนใจหลักและรับรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวไปพร้อมๆ กัน
8. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนได้ค่อยๆ ต่อเติมแนวคิด ทักษะ และประสบการณ์ จนกระทั่งเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นโดยที่ตระหนักในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ และไม่ได้ตระหนักว่าเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้อาจไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีแต่ต้องใช้เวลาที่ค่อยๆ เกิดขึ้น
9. จัดการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน เนื่องจากการเรียนรู้ที่อย่างมีความหมายต่อผู้เรียนเป็นผลมาจากทั้งระบบการจำเป็นมิติ และการท่องจำ
10. จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับหน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้ (Windows of opportunity) และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
11. จัดบรรยากาศที่ปราศจากความกลัว และมีความท้าทายให้ต้องการเรียนรู้ เนื่องจากความท้าทายจะช่วยกระตุ้นให้ต้องการเรียนรู้ ส่วนความกลัวจะยับยั้งการเรียนรู้
12. จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคล เนื่องจากสมองของแต่ละคนล้วนแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับหลักการทำงานของสมองเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กมีอิสระในการเลือกเรียนตามความสนใจ และความสามารถ ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้จากบุคคลอื่น ได้ทำกิจกรรมที่ท้าทายและเกิดความสำเร็จ ได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอุ่น และยอมรับ และมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนไปใช้อย่างมีความหมาย

การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ : หัวใจสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ซึ่งเด็กได้จัดกระทำกับวัตถุ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Hohmann and Weikart, 1995) การเรียนรู้แบบลงมือกระทำเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็ก และจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในโปรแกรมที่พัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. การเลือกและตัดสินใจ เด็กจะเป็นผู้เริ่มกิจกรรมจากความสนใจและความตั้งใจของตนเอง เด็กเป็นผู้เลือกวัสดุอุปกรณ์และตัดสินใจว่าจะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นอย่างไร การที่เด็กมีโอกาสเลือกและตัดสินใจจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้ใหญ่ที่ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องการเลือกและการตัดสินใจ ต้องจัดให้เด็กมีอิสระที่จะเลือกได้ตลอดทั้งวันขณะที่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ไม่ใช่เฉพาะในช่วงเวลาเล่นเสรีเท่านั้น

2. สื่อ ห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำจะมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เพียงพอ และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก เด็กต้องมีโอกาสและมีเวลาเพียงพอที่จะเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างอิสระ เมื่อเด็กใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เด็กจะมีโอกาสเชื่อมโยงการกระทำต่างๆ และเรียนรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ และมีโอกาสในการแก้ปัญหามากขึ้นด้วย

3. การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้ง 5 การที่ให้เด็กได้สำรวจและจัดกระทำกับวัตถุโดยตรงทำให้เด็กรู้จักวัตถุ หลังจากที่ได้สัมผัสกับวัตถุแล้ว เด็กจะนำวัตถุต่างๆ มาเกี่ยวข้องกันและเด็กจะได้เรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ ผู้ใหญ่มีหน้าที่จัดให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์เหล่านี้ด้วยตนเอง

4. ภาษาจากเด็ก สิ่งที่เด็กพูดจะสะท้อนประสบการณ์และความเข้าใจของเด็ก ในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำเด็กมักจะเล่าว่าตนกำลังทำอะไร หรือทำอะไรไปแล้วในแต่ละวัน เมื่อเด็กมีอิสระในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความคิดและรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กจะเรียนรู้วิธีการพูดที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เด็กจะได้พัฒนาการคิดควบคู่ไปกับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

5. การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ในห้องเรียนที่เรียนรู้แบบลงมือกระทำต้องสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก สงัดและค้นหาความตั้งใจและความสนใจของเด็ก ผู้ใหญ่ควรรับฟังเด็ก ส่งเสริมให้เด็กคิดและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

หลักสูตรและแนวการสอน

จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แห่งการเรียนรู้และเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความสุข ผสมผสานนวัตกรรมการเรียนรู้โดย

+ การใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning)

+ การพัฒนาพหุปัญญา (Multiple Intelligences)

+ การสอนแบบโครงการ (Project Approach) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

กิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ นาฏศิลป์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และว่ายน้ำ นอกจากนี้ศูนย์ฯได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนแบบ “โครงการ” (Project Approach) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ศูนย์ฯจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยเด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโต “ตาม” วัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้อ้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กจะได้ปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ คน แนวคิด และเหตุการณ์สำคัญต่างๆ อย่างหลากหลาย สิ่งเหล่านี้เป็นประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกในชีวิตประจำวันอย่างเป็น

ธรรมชาติ และการที่เด็กมีประสบการณ์สำคัญซ้ำแล้วซ้ำอีกเช่นนี้ก็จะช่วยให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองในที่สุด การจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการทำงานของสมอง และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ เมื่อเด็กลงมือปฏิบัติ เด็กจะได้ใช้ผัสสะในการรับรู้ข้อมูลทั้งในรูปของภาพ เสียง สัมผัส ทั้งยังประกอบด้วยประสบการณ์ของเหตุการณ์ต่างๆ การใช้วงจรของเซลล์สมองพร้อมๆ กันมากเท่าใด เสถียรภาพความเชื่อมโยงของวงจรก็เกิดได้เร็วเท่านั้น (สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้, 2550) จึงสามารถกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำถือเป็นหัวใจสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม: แนวทางในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการในระดับปฐมวัยที่สอดคล้องกับหลักการทำงานของสมอง

แนวทางการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดให้จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ คำว่า "บูรณาการ" จึงเป็นคำที่คุ้นเคยสำหรับครู แต่อาจเกิดความเข้าใจที่สับสนว่าการบูรณาการเป็นการนำองค์ความรู้ต่างๆ มากองรวมกัน โดยที่กักเหมารวมเอาไว้ด้วยกันอย่างไม่สามารถแยกแยะอะไรได้ และอ้างว่าให้เด็กทำกิจกรรม ใหม่ๆ ที่ครูก็ไม่ชัดเจนว่าผสมผสานอะไรไว้ด้วยกัน การบูรณาการถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งของการสอน รวมทั้งเป็นปรัชญาในการสอนที่นำเนื้อหาความรู้จากหลายวิชามาสัมพันธ์ที่จุดเดียวกัน (Focus) หรือหัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน (วลัย พานิช, 2546) ทั้งนี้แนวทางหนึ่งในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และมีความสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของสมอง คือ "กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม" ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **กิจกรรมเสรี** เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นกับสื่อและเครื่องเล่นอย่างอิสระตามมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ โดยให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ลักษณะของการเล่นของเด็กมีหลายลักษณะ เช่น การเล่นบทบาทสมมติและเล่นเลียนแบบ ในมุมบ้าน มุมหมอ มุมร้านค้า มุมวัด มุมเสริมสวย ฯลฯ การอ่านหรือดูภาพในมุมหนังสือ การเล่นสร้างในมุมบล็อก การสังเกตและทดลองในมุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ การเล่นฝึกทักษะต่างๆ ในมุมเครื่องเล่นสัมผัส หรือมุมของเล่น หรือมุมเกมการศึกษา เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเสรีหากครูจัดมุมเล่นโดยจัดวางวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย ไม่ท้าทาย หรือไม่เคยเปลี่ยนแปลงอะไรเลยย่อมทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนรู้ เพราะสมองจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีสิ่งจูงใจที่ชักนำให้สมองสนใจผลิตความรู้ สมองจะมีกระบวนการเลือกคัดกรองเฉพาะสิ่งที่น่าสนใจเท่านั้นเข้าสู่การรับรู้ของสมอง ทั้งนี้ การจัดมุมเล่นที่ดีที่สามารถส่งเสริมจึงควรจัดสื่อที่ตรงกับความต้องการของเด็ก เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ จัดอุปกรณ์ให้เพียงพอกับเด็ก และจัดวางให้เด็กหยิบใช้และเก็บเองได้ จัดให้น่าสนใจ และ

ดึงดูดให้เด็กเข้าไปเล่น โดยมีการเปลี่ยนแปลงสื่อที่จัดไว้อย่างสม่ำเสมอตามหัวข้อที่เด็กสนใจและกำลังเรียนรู้ตามหลักสูตรเพื่อกระตุ้นให้เด็กต้องการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่นด้วยก็ได้ สิ่งสำคัญคือต้องจัดเวลาให้เด็กมีโอกาสดูเล่นได้ หรือจัดกระทำกับสื่อต่างๆ อย่างเพียงพอ

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ ตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นๆ ที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับความงาม และได้แสดงออกทางความรู้สึก และความสามารถของตนเอง การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3-5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรมตามความสนใจ

การจะพัฒนาด้านศิลปะและการสร้างสรรค์ให้เด็กต้องเข้าใจว่า ศิลปะคือกระบวนการที่สมองถอดความคิดออกมาเป็นภาพ และชิ้นงานต่างๆ กระบวนการพัฒนาศิลปะและการสร้างสรรค์ของเด็กจึงเน้นให้เด็กคิดและลงมือทำออกมา เมื่อเด็กทำงานศิลปะเด็กจะเกิดการเชื่อมโยงในสมอง คิดจินตนาการ และผลโดยตรงที่เด็กได้รับ คือ ความรู้สึกพอใจ มีความสุข และได้สัมผัสสุนทรียะของโลกตั้งแต่วัยเยาว์ การแสดงออกทางศิลปะจึงเปรียบเสมือนการสร้างจินตนาการเป็นรูปร่างภายนอกแล้วป้อนกลับเข้าสู่สมอง เป็นการทำให้สมองได้จัดการกับจินตนาการต่างๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยิ่งทำ ยิ่งจัดระบบความคิดได้ดีขึ้น ในการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสมอง ครูจึงควรให้เด็กมีเวลาเต็มที่ในการทำงานศิลปะ ให้เด็กมีประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส มีโอกาสทดลองใช้วัสดุ และเครื่องมือที่หลากหลาย ได้พูดคุยเกี่ยวกับงานของตนเองหรือให้เด็กได้จัดแสดงและนำเสนอผลงาน ศิลปะของเด็กไม่ควรเน้นการลอกเลียนแบบ หรือการทำให้เหมือนของจริง เนื่องจากสายตาและจินตนาการของเด็กวัยนี้ยังไม่ได้มุ่งไปสู่ความถูกต้องของสัดส่วน แสง หรือเงา

3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนา การใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ การทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กเรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

สมองส่วนที่รับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการจัดสมดุลของร่างกาย คือ สมองเล็กหรือซีรีเบลลัม (Cerebellum) การกระตุ้นสมรรถนะของสมองส่วนนี้จะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในด้านการรับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมไปด้วยพร้อมๆ กัน ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาระบบความสัมพันธ์ของประสาทสัมผัส เด็กต้องพัฒนาความสามารถในการใช้ตา มือ เท้า และประสาทรับความรู้สึกต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน การเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กเป็นการเตรียมสมรรถนะของร่างกายทุกส่วนเพื่อใช้ประโยชน์ในการมีชีวิตอยู่ และพร้อมกันนั้นการเคลื่อนไหวร่างกายก็พัฒนาความสามารถของสมองอันเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ไปด้วย

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสดึง พุด สังเกต คิด แก้ปัญหา ใช้เหตุผล และฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย เล่านิทาน สาธิต ทดลอง ศึกษาสถานนอกสถานที่ เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง ประกอบอาหาร เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ฯลฯ

กระบวนการให้สมองเรียนรู้ที่จะให้ความหมายสิ่งที่เห็น สิ่งที่เผชิญ ดีความ และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ ที่รับรู้มา เป็นการพัฒนากระบวนการคิดของเด็ก ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากการรับรู้ของสมองจำนวนมาก ถ้าไม่มีข้อมูลในความทรงจำ ก็ไม่สามารถคิดอะไรออกมาได้ ดังนั้นกระบวนการพัฒนาการคิดของของเด็กจึงต้องมุ่งเน้นให้เด็กได้มีประสบการณ์ที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า สิ่งที่เกี่ยวข้องในการคิดของเด็กเริ่มต้นจากการจับต้อง สัมผัส และมีประสบการณ์โดยตรง สมองรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า แล้วก่อรูปเป็นวงจรแห่งการคิดขึ้นมาในสมอง ประสบการณ์ของเด็กผ่านการสัมผัส การชิม การดมกลิ่น การได้ยิน และการเห็น จึงเป็นพื้นฐานของการสร้างความหมายให้แก่สิ่งต่างๆ ครูจึงควรออกแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำซึ่งจะทำให้เด็กมีโอกาสดึง พุด สังเกต ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมทั้งจัดให้เด็กมีประสบการณ์ในสถานการณ์จำลองทุกอย่างที่เป็นไปได้ เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดสิ่งที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ เด็กจะได้เคยชินกับการใช้ความคิด และคิดเป็นในที่สุด

5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสดึง พุด ออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนามที่เด็กได้ปีนป่าย โยกหรือไกว หมุน โยน เดินทรงตัว หรือ เล่นเครื่องเล่นล้อเลื่อน การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมติในบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมการละเล่น ฯลฯ

การพัฒนาด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย เป็นการพัฒนาโครงสร้างทั้งระบบของร่างกายที่ใช้ในการควบคุมสั่งการตัวเอง และการรับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม กระบวนการพัฒนาร่างกายและการเคลื่อนไหวของเด็กจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นอย่างเต็มที่ เพื่อให้ร่างกายทุกส่วนทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเหล่านี้ต้องเน้นให้เด็กได้ใช้งานร่างกายให้ครบถ้วน และพัฒนาจนมีสมรรถนะดีเต็มตามศักยภาพของเด็ก นอกจากนี้การที่เด็กได้เล่น ไม่ว่าจะเป็นการหมุนตัว กระโดด คลาน กลิ้ง วิ่ง ไต่ ฯลฯ จะช่วยพัฒนาความสามารถในการรับรู้ระยะ มิติ มีการพัฒนาสมองให้สมดุลเป็นปกติ สิ่งที่เด็กเล่น เช่น การควบคุมท่าทางการเดิน การวิ่งแข่ง การเล่นเกมการละเล่น การเดินบนกระดานแผ่นเดียว ล้วนเป็นการทำซ้ำๆ คัดแปลงท่าทางที่ไม่สมบูรณ์เพื่อสร้างสมองให้พร้อมสำหรับการใช้งานในวัยถัดไป

6. กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่/ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น เกมจับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ฯลฯ

การให้เด็กเล่นเกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมองด้านการคิด เมื่อเซลล์สมองถูกกระตุ้นด้วยสัญญาณต่างๆ เกิดเป็นข้อมูลจำนวนมาก การคิดจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเหล่านั้นซึ่งจะกลายเป็นข้อมูลใหม่อีกชั้นหนึ่งซึ่งซับซ้อนขึ้น การที่เด็กเล่นเกมการศึกษาจึงเป็นการกระตุ้นให้สมองได้จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของข้อมูลแบบใหม่ เมื่อเกิดซ้ำๆ กัน ก็จะเกิดความคงตัวในวงจรแห่งของเซลล์สมองนั่นเอง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมการพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก พัฒนารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม พัฒนาสังคมนิสัย พัฒนาการคิด พัฒนาภาษา และส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และหลักการทำงานของสมองอย่างชัดเจน แม้ว่าจะเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ที่มีมานานมากแล้วก็ตาม หากครูจัดได้ถูกต้อง และครบถ้วนอย่างสม่ำเสมอย่อมนำไปสู่การทำให้เด็กกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเกิดแรงจูงใจในการเรียน เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครบทุกด้าน ช่วยเกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ทั้งสาระการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์สำคัญ ช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการจำ การคิด และการแก้ปัญหา และช่วยให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป เด็กจะสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยความรู้้นั้นเป็นความรู้ที่คงทนไม่ลบเลือนไปโดยง่าย

การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ครูจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนด

การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์กับเด็กปฐมวัยอย่างเต็มที่ ครูจะต้องสามารถตอบคำถามพื้นฐานต่อไปนี้

1. วางแผนการจัดประสบการณ์สำหรับใคร ครูต้องรู้จักเด็กที่ตนเองรับผิดชอบ รู้พัฒนาการตามวัย ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ รวมทั้งรู้ว่าควรปรับปรุงและพัฒนาเด็กคนใดในเรื่องใดบ้าง
2. ต้องการให้เด็กเรียนรู้อะไร ครูต้องรู้จุดหมายของการจัดประสบการณ์ ครูจึงควรศึกษาก่อนว่าทักษะ สาระการเรียนรู้ หรือประสบการณ์สำคัญใดที่จะจัดให้กับเด็ก แล้วจึงวางแผนการจัดกิจกรรมต่อไป
3. เด็กจะเรียนรู้เรื่องที่ต้องการให้เรียนรู้ได้ดีที่สุดได้อย่างไร ครูต้องรู้จักคิดหาวิธีสอน และสื่อเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

4. รู้ได้อย่างไรว่าเด็กเกิดการเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ครูต้องรู้วิธีประเมินผล สร้างและใช้เครื่องมือ ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม

ครูสามารถนำคำตอบมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดประสบการณ์ ครูควรรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ และแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทางการจัดกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรม ทั้งนี้ ครูอาจกำหนดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้อย่างกว้างๆ ก่อน แล้วจึงเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ที่มีรายละเอียดที่ครอบคลุมจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ และการประเมินผล สิ่งสำคัญที่ครูควรคำนึงถึงในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่ใช่รูปแบบการเขียน แผนการจัดประสบการณ์ เช่น การเขียนแบบตาราง แบบกิ่งตาราง หรือแบบความเรียง แต่ควรคำนึงถึงการ ออกแบบกิจกรรมตามหลักการทำงานของสมอง การจัดการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ และแนวทางการ จัดประสบการณ์แบบบูรณาการดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ไม่ควรให้ความสำคัญกับการเขียนแผนการจัด ประสบการณ์มากเกินไปจนกว่าการจัดประสบการณ์จริงสำหรับเด็ก แต่ก็ไม่ควรปล่อยให้แผนการจัด ประสบการณ์เป็นสิ่งที่ถูกละเลย เพราะแผนการจัดประสบการณ์ที่ดีย่อมนำไปสู่การสอนที่ดี และดีกว่าการจัด ประสบการณ์โดยไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างแน่นอน เมื่อนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการ จัดกิจกรรมประจำวันให้แก่เด็กปฐมวัย ครูควรให้ความสำคัญกับการสอนที่มีการออกแบบการสอนไว้ ล่วงหน้า พอๆ กับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ หลังจากจัดประสบการณ์แล้ว ควรทำบันทึกหลังสอน โดยประเด็นที่ควรบันทึก ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของเด็กตามจุดประสงค์ของการจัด ประสบการณ์ การตอบสนองของผู้เรียนต่อการจัดประสบการณ์ ข้อสังเกตเกี่ยวกับสื่อ การออกแบบการจัด ประสบการณ์ และลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก แล้วนำผลที่บันทึกนี้มาใช้ในการปรับแผนการจัด ประสบการณ์ในวันต่อไป ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การสร้างความร่วมมือกับชุมชนหรือเครือข่ายชุมชน

หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทนชุมชน พระสงฆ์ รวมถึงผู้บริหารระดับสูงในองค์กรการที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น มีส่วนร่วมมากขึ้น และเป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะก้าวเข้าสู่การพัฒนาอย่างมีศักยภาพ รวมถึงเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วน ได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ต่อไป

หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำหลากหลายทั้งวัดและองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งเดิมที ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ก่อนก็อยู่ในความดูแลของกรมการศาสนาและกรมการพัฒนาชุมชน ภายหลังได้มีการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ซึ่งการจัดการในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการจัดการศึกษานอกระบบ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาระบบการศึกษาดังกล่าว ให้มีศักยภาพอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ความเจริญต่าง ๆ ก้าวไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษามีข้อจำกัด ทั้งทรัพยากรและงบประมาณต่างๆ ที่จะช่วยผลักดันให้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชน ได้จัดการศึกษาเองในรูปแบบการสร้างความร่วมมือ

การสร้างความร่วมมือกับชุมชนหรือเครือข่ายชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมใจสามัคคี

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา/แผนปฏิบัติการกำหนดตัวชี้วัดสำเร็จ มีแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ มีการปฏิบัติตามแผน มีการประเมินผลและรายงานผล รวมทั้งนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีสาระการเรียนรู้บูรณาการระดับท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ครอบคลุมความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม มีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและถูกต้อง มีการประเมินหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ นำผลการประเมินมาปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน ระหว่างพ่อแม่ หัวหน้าศูนย์ ครู ผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมกับชุมชนในโอกาสสำคัญตามเทศกาลต่างๆ สอดคล้องกับประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนและสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพ/ความรู้/ของครูผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยง พ่อแม่และเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่พึงงาม โดยมีครู บุคลากรทางการศึกษาเป็นแบบอย่างและมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบจากผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งได้นำผลจากการติดตามประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนา และประสานความร่วมมือผู้ปกครอง ชุมชนในการส่งเสริมสนับสนุน

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และกีฬา/นันทนาการและนำแผนไปสู่การปฏิบัติ อย่างหลากหลายแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง หลากหลาย และมีการติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบจากโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนการจัดสภาพแวดล้อม ให้สะอาด ร่มรื่นเป็นระเบียบ มีการดูแลอาคารสถานที่ให้มั่นคงปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยและนำไปสู่การปฏิบัติโดยครูบุคลากรทางการศึกษานักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้อง เห็นเสนอแนะการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสม ปลอดภัย และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าพร้อมทั้งร่วมกันตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนา

-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ อนามัย สวัสดิการ และความปลอดภัยด้านสวัสดิภาพของผู้เรียนพร้อมทั้งนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ปฏิบัติตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและเสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงแผนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยด้านสวัสดิภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ภาคผนวก

แบบสำรวจความต้องการการเข้าร่วมโครงการการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย/ลงในช่องว่างที่ท่านต้องการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

อายุ

☐ 25-30 ☐ 31-35 ☐ 36-40
☐ 41-45 ☐ 46-50 ☐ 51-55
☐ 56-60 ☐ 60 ขึ้นไป

อาชีพ.....ความสัมพันธ์เกี่ยวกับตัวเด็ก.....

ตอนที่ 2 ให้ผู้ปกครองตอบแบบสำรวจทำเครื่องหมาย(✓)ลงในช่องว่างที่ต้องการ

ลำดับที่	รายการสำรวจ	ระดับความต้องการ		
		3 มาก	2 ปานกลาง	1 น้อย
1	ท่านต้องการทราบเรื่องอาการเด็กออทิสติก			
2	ท่านต้องการทราบเรื่องการดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะเริ่มแรก			
3	ท่านต้องการทราบถึงการจัดการศึกษาให้กับเด็กพิเศษ			
4	ท่านต้องการทราบข้อมูลหน่วยงานที่ให้ความรู้และให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษ			
5	ท่านต้องการทราบเกี่ยวกับสื่อและอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ			
6	ท่านต้องการทราบถึงหลักการศึกษาศตวรรษที่ 21 เพื่อก้าวสู่อาเซียน			
7	ท่านต้องการทราบเรื่องแนวคิดการทำแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อความสำเร็จในการศึกษาไทย			
8	ท่านต้องการทราบเรื่องความสำคัญของหลักการศึกษาและปรัชญา			
9	ท่านต้องการทราบเรื่องการใช้ภูมิปัญญาไทยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพ			
10	ท่านต้องการทราบประวัติการศึกษาไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน			
11	ท่านต้องการทราบเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ			
12	ท่านต้องการทราบเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง			
13	ท่านต้องการทราบประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา			
14	ท่านต้องการทราบเรื่องการบริหารการศึกษาในอนาคตที่สดใสของเด็กไทย			
15	ท่านต้องการทราบทฤษฎีการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อก้าวสู่ศตวรรษที่ 21			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ

.....

การออกแบบสำรวจมีทั้งหมด ข้อ 15

- สรุปได้ว่า
- ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายคิดเป็นร้อยละ 80
- จะมีอายุระหว่าง 31-35 ปีในการตอบแบบสำรวจคิดเป็นร้อยละ 50
- จะมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 50
- มีความต้องการให้จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษคิดเป็นร้อยละ 90

การออกสำรวจความเข้าใจของผู้ปกครอง

การออกสำรวจความเข้าใจของผู้ปกครอง

🌻การออกสำรวจความเข้าใจของผู้ปกครอง🌻

แผนการปฏิบัติงาน

แผนการปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลรางบัว

พฤษภาคม - นิเทศพื้นที่ 1 - รับแจ้งการเข้าเรียน - ประชุมคณะกรรมการ - จัดประชุมผู้ปกครองประจำเดือน	กันยายน - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน	มกราคม - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน
มิถุนายน - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน	ตุลาคม - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน	กุมภาพันธ์ - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน
กรกฎาคม - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน	พฤศจิกายน - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน	มีนาคม - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน
สิงหาคม - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน	ธันวาคม - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน	เมษายน - นิเทศพื้นที่ 1 - ประชุมคณะกรรมการ - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน - ประชุมผู้ปกครองประจำเดือน

การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน

ตารางกิจกรรมประจำวัน	
07.00 - 08.30น.	รับเด็ก
08.30 - 09.00น.	เคารพธงชาติ ตรวจสุขภาพ
09.00 - 09.30น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.30 - 09.50น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
09.50 - 10.30น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และเสรี
10.30 - 10.45น.	อาหารว่าง
10.45 - 11.30น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
11.30 - 12.00น.	พัก รับประทานอาหารกลางวัน
12.00 - 12.20น.	แปรงฟัน
12.20 - 14.30น.	นอนพักพักผ่อน
14.30 - 14.40น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.40 - 15.00น.	ดื่มนม
15.00 - 15.20น.	เกมการศึกษา
15.20 - 15.40น.	สรุปบทเรียน อ่านแบบฝึกหัดตำรา
15.40 - 16.00น.	เตรียมตัวกลับบ้าน

หมายเหตุ : เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

รูปแบบการจัดอาคารสถานที่สำหรับเด็กพิเศษ

อาคารสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมภายนอก

สภาพแวดล้อมภายใน

กิจกรรมเสริมพัฒนาการ

กิจกรรมไหว้ครู

กิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมกีฬา

กิจกรรมวันเด็ก

กิจกรรมปีใหม่

กิจกรรมวันแม่

กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา

